

REMISSPROMEMORIA

Förslag till nya föreskrifter och allmänna råd (LIFS 2018:11) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

1. Utgångspunkter

Riksdagen har beslutat om en omreglering av den svenska spelmarknaden. Omregleringen innebär att alla som agerar på marknaden ska göra det med stöd av licenser medan aktörer utan licens ska stängas ute. Förändringarna införs genom spellagen (2018:1138) som träder ikraft den 1 januari 2019 och ersätter nu gällande lotterilag (1994:1000) och kasinolag (1999:355).

1.1 Målet med regleringen

Lotteriinspektionens nu gällande föreskrifter och allmänna råd (LIFS 2017:2) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism är utformade enligt nu gällande lotterilag och kasinolag. I och med att nämnda lagar upphävs och ersätts med spellagen är det nödvändigt att anpassa föreskrifterna efter den nya lagstiftningen.

I nu gällande föreskrifter görs vissa undantag från tillämpningen av penningtvättslagen och kravet på registrering av spelombud. Utgångspunkten har varit att motsvarande undantag i allt väsentligt ska föras över till de nya föreskrifterna.

Vidare föreslås att kraven avseende hur identifiering och kontroll av kundens identitet ska göras anpassas efter spellagens bestämmelser. Dessutom stryks nuvarande möjlighet att, under vissa förutsättningar, presumera att risken som kan förknippas med en kund är låg de första tre månaderna efter att en affärsförbindelse etablerats.

När det gäller ansökan om registrering av spelombud föreslås vissa mindre förändringar avseende vilka handlingar som ska bifogas ansökan. Vidare tas möjligheten att hänvisa till handlingar i ett ärende där ett spelombud redan har blivit registrerat bort.

Därtill har en rad språkliga och redaktionella ändringar gjorts i föreskrifterna och de allmänna råden.

De föreslagna ändringarna berör företag och organisationer som kommer att bedriva spelverksamhet med licens eller registrering enligt spellagen.

Ändringarna sker genom att nya föreskrifter och allmänna råd meddelas. De nya föreskrifterna och allmänna råden föreslås träda i kraft den 1 januari 2019 då nu gällande föreskrifter, LIFS 2017:2, upphör att gälla.

1.2 Regleringsalternativ

Om nya föreskrifter som är anpassade efter den nya spelregleringen inte meddelas skulle detta skapa oklarhet kring vilka regler som gäller och hur licenshavarna ska tillämpa reglerna. Lotteriinspektionen konstaterar vidare att bemyndigandena att meddela föreskrifter är en del av genomförandet av det fjärde penningtvättsdirektivet.¹ Att inte meddela föreskrifter skulle därmed innebära att direktivet inte införts fullt ut i svensk rätt.

Utan föreskrifter skulle konsekvensen även bli att samtliga speltjänster omfattas av penningtvättslagen från den 1 januari, vilket inte är avsikten.

1.3 Regleringens överensstämmelse med EU-rätten

Förslaget till nya föreskrifter lämnas mot bakgrund av det fjärde penningtvättsdirektivet som har genomförts i svensk rätt genom lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen). Direktivet, som är ett minimidirektiv, syftar till att ytterligare effektivisera de rättsliga åtgärderna mot penningtvätt. I penningtvättsförordningen (2009:92) ges Lotteriinspektionen (Spelinspektionen) mandat att på ett flertal områden förtydliga de krav som ställs i penningtvättslagen. Mot den bakgrunden har föreskrifterna tagits fram och Lotteriinspektionen har därvid beaktat EU-rättens krav på legalitet, förutsebarhet och proportionalitet. Lotteriinspektionens förslag till nya föreskrifter går inte utöver de skyldigheter som följer av det fjärde penningtvättsdirektivet.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv nr (EU) 2015/849 av den 20 maj 2015 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EG.

1.4 Bemyndiganden

Av 8 kap. 1 § penningtvättslagen framgår vilka bemyndiganden att meddela föreskrifter som regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer har. Bemyndiganden att meddela föreskrifter finns också i 21 kap. 9 § spellagen.

Lotteriinspektionen (Spelinspektionen) får, med stöd av 18 § förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, meddela föreskrifter om vissa särskilt angivna bestämmelser i penningtvättslagen. Myndigheten får vidare, med stöd av 20 § samma förordning meddela föreskrifter om undantag för vissa speltjänster från tillämpning av penningtvättslagen eller bestämmelser i den. Möjligheten att meddela undantag gäller speltjänster som med hänsyn till art, omsättning och andra relevanta omständigheter löper en låg risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Vid riskbedömningen ska myndigheten beakta den bedömning av risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som påverkar den inre marknaden och berör gränsöverskridande verksamhet som Europeiska kommissionen ska göra enligt artikel 6 i det fjärde penningtvättsdirektivet, i den ursprungliga lydelsen.

Lotteriinspektionen (Spelinspektionen) får, med stöd av 16 kap. 7 § spelförordningen (2018:1475), meddela föreskrifter om vilka uppgifter som ska ingå i lämplighetsprövningen av spelombud och de övriga villkor som ska gälla för att tillhandahålla spel genom spelombud. Myndigheten får också meddela föreskrifter om undantag från krav på registrering av spelombud.

2. Motivering och överväganden

Lotteriinspektionen redogör under detta avsnitt för de föreslagna ändringarna och skälen för dessa.

2.1 Tillämpningsområde och uttryck

Som angivits ovan under avsnitt 1.4 får Lotteriinspektionen meddela föreskrifter om undantag för vissa speltjänster från tillämpning av penningtvättslagen eller bestämmelser i den. Undantagen ska baseras på en riskbedömning.

Lotteriinspektionen konstaterar att undantagen i nu gällande föreskrifter baseras på Lotteriinspektionens riskbedömning² som senast reviderades i juni 2017. Nämda riskbedömning ligger även till grund för de undantag som nu föreslås, då utgångspunkten har varit att befintliga undantag i allt väsentligt ska överföras till den nya föreskriften. En översyn och uppdatering av riskbedömningen planeras att påbörjas under slutet av 2018.

2.1.1 Statliga och allmännyttiga lotterier

I och med de föreslagna skrivningarna i 1 kap. 2 § 1 och 2 föreskrifterna undantas statliga lotterier enligt 5 kap. och allmännyttiga lotterier som bedrivs med licens eller registrering enligt 6 kap. spellagen. Detta under förutsättning att det inte är onlinespel och att licenshavaren inte tillhandahåller ett spelkonto kopplat till lotteriet. Undantagen från penningtvättslagen och kraven på registrering av spelombud i spellagen är således beroende av distributionssätt. Om spelet sker landbaserat/via ombud gäller undantaget. Om spelet istället sker online gäller inte undantaget. Enligt förslaget undantas Svenska Spels fysiska lotter som säljs via ombud (t.ex. Triss) och bolagets nummerspel som säljs via ombud (t.ex. Lotto och Keno). Även de allmännyttiga lotterierna undantas, såvida det inte är onlinespel. Detsamma gäller för lotterier som säljs för viss tid (prenumerationslotterier) oavsett om de är statliga (t.ex. stående Lottorad) eller allmännyttiga (prenumeration på Postkodlotteriets lott). Sker spelet landbaserat gäller undantaget medan motsatt förhållande gäller om spelet sker online.

Onlinespel definieras i 2 kap. 1 § andra stycket spellagen. Där framgår att med onlinespel avses spel som tillhandahålls genom användning av

² Identifiering och bedömning av risker för penningtvätt på den svenska spelmarknaden, 17Li83

elektroniska kommunikationsmedel och som spelas av en spelare och den som tillhandahåller spelet eller av flera spelare. I motivuttalandena beskrivs närmare vad som menas med landbaserat spel, som i många avseenden är motsatsen till onlinespel. Där framgår bl.a. att landbaserat spel utgörs av ett spel som sker mellan en spelare och en spelanordnare eller dennes spelombud via ett fysiskt möte.³ Spel som sker genom ombud ska därmed inte anses vara onlinespel.

I 12 kap. 1 § spellagen finns krav på registrering av spelare. För onlinespel finns även krav på upprättande av spelkonto i 13 kap. 1 § spellagen. Kravet på spelkonto gäller dock inte för lotter som säljs för viss tid (prenumerationslotterier) oavsett om det är fråga om onlinespel eller inte. Kraven vad gäller registrering av spelare som deltar i lotteri för viss tid är inte lika omfattande. Det följer av bestämmelsen i 12 kap. 3 § spellagen.

För det fall licenshavaren tillhandahåller spelkonton utan att detta krävs enligt spellagen. I dessa fall gäller inte undantaget i 1 kap. 2 § 1 och 2 föreskrifterna, utan speltjänsterna ska då omfattas av penningtvättslagen. Skälen för detta är att Lotteriinspektionen bedömer att tillhandahållandet av spelkonto i sig sannolikt innebär en förhöjd risk för att licenshavaren utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism, trots att själva speltjänsten innebär låg risk. Detta går delvis att utläsa av Lotteriinspektionens riskbedömning. Där redogörs för olika metoder för hantering av brottsvinster. Där framgår bl.a. att spelkonton kan innebära risker då de kan användas för andra syften än att spela, t.ex. för kontoöverföringar och förvaring av brottsligt förvärvade medel.⁴

Bedömningen är att de föreslagna undantagen i 1 kap. 2 § 1 och 2 i allt väsentligt motsvarar nu gällande undantag avseende statliga och allmännyttiga lotterier. Enligt nu gällande föreskrifter är rikslotterier med tillstånd enligt 16 § lotterilagen undantagna medan EMV-lotterier omfattas. Då begreppet EMV-lotteri inte finns kvar i spellagen undantas istället alla lotterier enligt 6 kap. spellagen som inte är online, under förutsättning att spelkonto inte tillhandahålls. Enligt nu gällande föreskrifter är också Svenska Spels fysiska lotter som säljs via ombud undantagna, vilket de blir även enligt förslaget, under förutsättning att spelkonto inte tillhandahålls. Av 4 kap. spellagen framgår att kravet på lämplighetsprövning kommer att gälla för samtliga licenshavare, vilket är en skillnad gentemot idag (se avsnitt nedan 2.1.4).

³ Prop. 2017/18:220, En omreglerad spelmarknad, s. 127.

⁴ Identifiering och bedömning av risker för penningtvätt på den svenska spelmarknaden, (17Li83) s. 12 ff.

Kommunala och regionala lotterier är helt undantagna i nu gällande föreskrifter och blir det även med den föreslagna skrivningen (med licens eller registrering enligt 6 kap. spellagen) under förutsättning att lotteriet inte sker online och spelkonto inte tillhandahålls. Vidare undantas, i likhet med nuvarande föreskrifter, landbaserad bingo. Därtill undantas lokalt poolspel enligt 6 kap. 8 § spellagen (ponny- och bygdetrav).

2.1.2 Restaurangkasino och varuspelsautomater

I och med den föreslagna bestämmelsen i 1 kap 2 § 3 undantas kasinospel som inte sker på kasino (restaurangkasino) och spel på varuspelsautomater med licens enligt 9 kap. spellagen.

Vad gäller kortspel i turneringsform (6 kap. 5 och 7 §§ spellagen) bedömer Lotteriinspektionen i dagsläget att dessa inte kan undantas med hänvisning till EU:s supranationella riskbedömning. Där framgår bl.a. att "certain gambling products are considered as significantly exposed to ML risks. In the case of land-based betting and poker, this seems to be particularly due to inefficient controls. This is either because, by their nature, these activities involve significantly volumes of speedy and anonymous transactions often cash based or a peer-to-peer element with a lack of proper supervision."⁵

2.1.3 Spel på fartyg i internationell trafik

I och med den föreslagna bestämmelsen i 1 kap. 2 § 4 undantas penning- och värdeautomater samt kasinospel som inte sker online eller på kasino med licens enligt 10 kap. spellagen. Undantaget gäller dock inte kortspel i turneringsform.

Vad gäller kortspel i turneringsform på fartyg bedömer Lotteriinspektionen att undantag inte är möjligt med hänvisning till EU:s supranationella riskbedömning i likhet med vad som angivits ovan under avsnitt 2.1.2.

2.1.4 Övrig kommentar gällande undantag

Nuvarande 1 kap. 3 § i föreskrifterna utgår. Där undantas rikslotterier som inte är EMV-lotteri, spel på penningautomater och värdeautomater, restaurangkasino, bingo med tillstånd från länsstyrelsen och Svenska Spels

⁵ Report from the Commission to the European Parliament and the Council on the assessment of the risks of money laundering and terrorist financing affecting the internal market and relating cross-border activities, s. 5.

fysiska lotter som säljs via ombud från penningtvättslagens tillämpningsområde samt kraven på registrering av spelombud. Ägare och ledning hos anordnaren ska dock lämplighetsprövas enligt nuvarande 10 a § lotterilagen. Lotteriinspektionen konstaterar att en liknande utformning av undantaget inte längre är nödvändig. Detta eftersom motsvarande speltjänster undantas från penningtvättslagen och från kraven på registrering av spelombud genom förslaget till ny 2 § i föreskrifterna samt att krav på lämplighetsprövning av licenshavarens ägare och ledning följer av bestämmelserna i 4 kap. spellagen.

Beträffande kommersiellt onlinespel, som är en ny del av den svenska reglerade spelmarknaden fr.o.m. den 1 januari 2019, gör Lotteriinspektionen bedömningen att det inte är möjligt att meddela undantag med hänsyn till vad som framkommer av EU:s supranationella riskbedömning. Där framgår att ”when gambling online, there is high-risk exposure due to the huge volumes of transactions/financial flow flows and non-face-to-face element. Online gambling allows for anonymous means of payments, but at the same time offers an important mitigating feature in the form of transaction-tracking.”⁶

Lotteriinspektionen anser inte heller att vadhållning kan bli föremål för undantag, vare sig om den sker online eller landbaserat, med hänsyn till vad som framkommer av Lotteriinspektionens riskbedömning. Där framgår att myndigheten bedömer att risken är hög för vadhållning på sport och hästtävlingar.⁷

2.1.5 Uttryck

Enligt förslaget tas definitionen av anordnare i nuvarande 1 kap. 4 § 1 föreskrifterna bort. Anledningen till detta är att begreppet inte längre används i penningtvättslagen. Istället används begreppet licenshavaren, vilket bättre överensstämmer med spellagens begrepp.

2.2 Riskbedömning, rutiner och riktlinjer

2.2.1 Den allmänna riskbedömningen

Enligt förslaget tas det allmänna rådet under nuvarande 2 kap. 1 § föreskrifterna bort. Där anges att en övrig faktor som kan vara relevant för

⁶ Report from the Commission to the European Parliament and the Council on the assessment of the risks of money laundering and terrorist financing affecting the internal market and relating cross-border activities, s. 5.

⁷ Identifiering och bedömning av risker för penningtvätt på den svenska spelmarknaden, (17Li83) s. 38 ff.

verksamheten vid riskbedömningen är när en affärsförbindelse uppstår. Anledningen till att det allmänna rådet stryks är att det följer av penningtvättslagen att åtgärder för kundkännedom ska tillämpas vid etableringen av en affärsförbindelse. Det får därmed anses självklart att licenshavaren måste göra en bedömning av i vilka fall en affärsförbindelse kan anses uppstå eller inte för att kunna efterleva kraven i penningtvättslagen. Något allmänt råd som reglerar detta kan därmed inte anses fylla någon funktion. Lotteriinspektionen konstaterar vidare att det inte är att betrakta som en risk när en affärsförbindelse uppstår, utan ett rekvisit för när åtgärder för kundkännedom ska vidtas.

2.3 Åtgärder för kundkännedom

I 12 kap. spellagen finns krav på registrering av spelare. Där framgår också hur identifiering av spelaren och kontroll av dennes identitet ska göras. Där anges att en spelare vid registreringen ska uppge namn, adress, personnummer eller motsvarande uppgift, till exempel samordningsnummer eller uppgift om när personen är född. Vidare framgår att licenshavaren ska kontrollera spelarens identitet på ett betryggande sätt. Av författningskommentaren till den aktuella bestämmelsen framgår att en sådan kontroll kan ske genom att spelaren befinner sig på samma plats som licenshavaren eller dess spelombud och spelarens identitet där kontrolleras genom uppvisande av identitetshandlingar. Kontroll kan även ske genom en tillförlitlig elektronisk identifiering eller motsvarande.⁸ I 9 kap. Lotteriinspektionens föreskrifter och allmänna råd (LIFS 2018:8) om tekniska krav samt ackreditering av organ för den som ska kontrollera, prova och certifiera spelverksamhet finns mer detaljerade bestämmelser. Lotteriinspektionen bedömer att det därmed inte längre föreligger behov av att i penningtvättsföreskrifterna reglera *hur* licenshavaren ska kontrollera spelarens identitet. Med anledning härav föreslås att nu gällande 4 kap. 2 § i föreskrifterna tas bort. Det bör dock framhållas att penningtvättslagen alltså reglerar *när* åtgärder för kundkännedom ska vidtas, vilket bl.a. innefattar identifiering av spelaren och kontroll av dennes identitet.

Lotteriinspektionen konstaterar att den föreslagna ändringen i 4 kap 1 § innebär att samtliga aktörer som tillhandahåller speltjänster och som omfattas av penningtvättsföreskrifterna ska identifiera kunden och kontrollera kundens identitet på det sätt som framgår av 12 kap. 2 § spellagen. Detta gäller alltså även kommunala registreringslotterier som

⁸ Prop. 2017/18:220, En omreglerad spelmarknad, s. 318.

tillhandahålls online, trots att dessa enligt 6 kap. 9 § spellagen inte omfattas av bestämmelsen i 12 kap. 2 § spellagen.

Lotteriinspektionen föreslår vidare att 4 kap. 3 § tredje stycket i nuvarande föreskrifter tas bort. Där framgår att om en anordnares speltjänster är väldefinierade och avgränsade får anordnaren under längst tre månader utgå från att en affärsförbindelse innebär låg risk om kundens agerande inte tyder på annat. Lotteriinspektionen anser att det framgår av lag och förarbeten om och i vilken utsträckning det är möjligt att presumera att risken med en affärsförbindelse är låg.

2.4 Registrering av spelombud

2.4.1 Ansökan

Enligt förslaget till ny 8 kap. 1 § tas kravet på besked om slutlig skatt från Skatteverket bort vid ansökan om registrering av spelombud. Skälen till borttagandet är att besked om slutlig skatt inte innehåller den information som Lotteriinspektionen behöver för lämplighetsprövningen. Myndigheten är främst intresserad av att veta om företrädaren för ombudet har fullgjort sina skyldigheter gentemot det allmänna genom att betala skatter och avgifter. Det framgår inte av besked om slutlig skatt. Utdrag från skattekonto skulle i så fall vara mer relevant. I de fall företrädaren har förfallna skatteskulder så hamnar dock dessa hos Kronofogden om skulderna förblir obetalda. I de fallen får Lotteriinspektionen uppgift om detta genom skuldutdraget från Kronofogden. Därav anses det inte nödvändigt att belasta licenshavarna med en onödig administrativ börda genom att kräva in besked om slutlig skatt. Därtill får det, ur ett personligt integritetsperspektiv, anses angeläget att inte begära in fler uppgifter än vad som är absolut nödvändigt för handläggningen. Därför föreslås att kravet på besked om slutlig skatt vid ansökan om registrering av spelombud slopas.

Enligt förslaget till ny 8 kap. 2 § införs ett nytt tredje stycke som reglerar de situationer då en företrädare för ett ombud är folkbokförd i Sverige men har varit bosatt utomlands. Utöver de ordinarie handlingarna från Sverige ska även utdrag från belastningsregistret från det land där personen har varit bosatt bifogas ansökan om registrering. Syftet med bestämmelsen är att reglera de fall då en företrädare för ett ombud varit bosatt utomlands och nyligen blivit folkbokförd i Sverige. Lotteriinspektionen behöver i dessa fall även kunna begära in utdrag från belastningsregister från utlandet för att kunna göra en ändamålsenlig prövning. För att inte införa ett

oproportionerligt krav har Lotteriinspektionen valt att begränsa regeln till personer som har varit bosatta utomlands de senaste fem åren.

Vidare föreslås att möjligheten att hänvisa till handlingar i ett ärende där ett ombud redan är registrerat i 8 kap. 3 § nu gällande föreskrifter tas bort. Lotteriinspektionen konstaterar att merparten av licenshavarnas befintliga ombud redan är registrerade. Möjligheten att hänvisa kvarstår dessutom om ansökan om registrering av ombud görs innan ikraftträdandet av de nya föreskrifterna.

3. Förslagets konsekvenser

I denna promemoria återfinns konsekvensutredning gällande de förändringar som görs i förhållande till nu gällande föreskrifter (LIFS 2017:2). En redogörelse för konsekvenserna avseende de bestämmelser som inte förändras redogörs för i den konsekvensutredning som gjorts i Lotteriinspektionens ärende 16Li3528. Lotteriinspektionen gör bedömningen att denna konsekvensutredning fortfarande är relevant i de delar som kvarstår oförändrade.

3.1 Berörda företag och organisationer

De föreslagna ändringarna berör företag och organisationer som bedriver spelverksamhet med licens eller registrering enligt spellagen.

Enligt förslaget undantas vissa speltjänster från penningtvättslagen och kravet på registrering av spelombud, vilket innebär att aktörer som endast erbjuder sådana speltjänster som undantas inte berörs.

I dagsläget har Lotteriinspektionen ca 60 aktörer som står under myndighetens penningtvättstillsyn. Storleken och omsättningen hos dessa aktörer skiljer sig markant. Till de större aktörerna hör statliga spelbolag som AB Svenska Spel och Casino Cosmopol AB och det av hästsportorganisationerna samägda AB Trav och Galopp. Hit hör även rikstäckande lotterianordnare som Svenska Postkodföreningen och Folkspel. Därtill kommer Cherry Spelglädje AB som bedriver restaurangkasino på ett flertal spelplatser runt om i landet. Dessa bolag/föreningars speltjänster omsätter från hundratals miljoner kronor till miljardbelopp. Till de mindre aktörerna hör i första hand vissa restaurangkasinoanordnare och de som bedriver bingospel med tillstånd från Lotteriinspektionen.

Av nedanstående tabell framgår verksamhet, antal aktörer och omsättning efter utbetalda vinster.⁹

Typ av verksamhet	Antal aktörer	Omsättning (mnkr)
AB Svenska Spel	1	7 852
Casino Cosmopol AB	1	1 128
AB Trav och Galopp	1	4 145
Rikstäckande lotterier	19	3 445
Restaurangkasino	30	197
Bingo (tillstånd från Lotteriinspektionen)	6	366
Automatspel på fartyg	5	Uppgift saknas
Totalt	63	17 133

Beträffande kommersiellt onlinespel, som är en ny del av den reglerade spelmarknaden i Sverige fr.o.m. den 1 januari, är det omöjligt att förutse hur många licenser som kommer att meddelas. I dagsläget har Lotteriinspektionen mottagit ett 50-tal ansökningar om licens där den övervägande delen rör ansökan om licens för kommersiellt onlinespel alternativt kommersiellt onlinespel och vadhållning. Omsättningen bland de företag som sökt licens skiljer sig mycket åt. Bland de sökande finns allt från relativt nystartade företag till stora börsnoterade bolag som omsätter miljardbelopp.

3.2 Konsekvenser för företagen och organisationerna

De föreslagna föreskrifterna motsvarar i huvudsak nu gällande föreskrifter. Några av de föreslagna ändringarna innebär dock vissa ökade krav på licenshavarna. Detta gäller bestämmelsen om utdrag från belastningsregistret avseende personer som har varit bosatta utomlands (se 8 kap. 2 §) och att möjligheten att hänvisa till handlingar i ett ärende där ett ombud redan är registrerat tas bort. Borttagandet av kravet på besked om slutlig skatt torde dock istället innebära en viss lättnad i licenshavarnas administrativa börda. Vidare torde förslaget som innebär att identifiering av kunden och kontroll av kundens identitet ska ske på samma sätt som anges i 12 kap. 2 § spellagen innebära en viss förenkling i och med att det blir samma krav i de båda regelverken. Lotteriinspektionen bedömer att borttagandet av möjligheten att, under vissa förutsättningar, presumera att risken med en affärsförbindelse är låg inte torde medföra några större konsekvenser. Detta då det framgår av lag och förarbeten om och i vilken

⁹ Siffrorna avser år 2017 med undantag för restaurangkasino och bingo där siffrorna avser år 2016.

utsträckning det är möjligt att presumera att risken med en affärsförbindelse är låg.

Kravet på belastningsregister för den som har varit bosatt utomlands under de senaste fem åren innebär att licenshavaren i vissa fall måste inkomma med flera belastningsregisterutdrag för en person.

Lotteriinspektionen bedömer att kravet endast kommer att aktualiseras i undantagsfall och torde därmed inte innebära några större merkostnader för licenshavarna. Lotteriinspektionen har i dagsläget fått in ansökningar om registrering av ca 5 300 spelombud. Merparten av dessa ombud är redan prövade och registrerade och registreringen gäller tills vidare. Kravet träffar således endast nya ansökningar och ansökningar om ändringar hos befintliga spelombud om ansökningarna görs efter att de nya föreskrifterna trätt ikraft. Uppskattningsvis kan det röra sig om högst fem procent av alla företrädare för ombud som har varit bosatta utomlands de senaste fem åren. Lotteriinspektionen uppskattar att det kan innebära ungefär två timmars extra administration för licenshavarna per berört ombud. Denna kostnad uppskattas till 2 000 kronor (1 000 kronor per timme).

Lotteriinspektionen anser att det nya kravet är nödvändigt för att uppfylla syftet med lagstiftningen, vilket i detta fall är att företrädare för spelombud ska anses vara lämpliga. Något annat regleringsalternativ finns därmed inte.

Vad gäller borttagandet av möjligheten att hänvisa till handlingar i ett ärende där ett ombud redan är registrerat konstaterar Lotteriinspektionen återigen att merparten av licenshavarnas befintliga ombud redan är registrerade. Om ansökan om registrering av ombud görs innan ikraftträdandet av de förslagna föreskrifterna kvarstår möjligheten att hänvisa. Alternativ reglering är att möjligheten kvarstår även efter ikraftträdandet. Lotteriinspektionen anser emellertid att det är viktigt att licenshavarna själva har kontroll på vilka av deras spelombud som är registrerade samt vilka handlingar som skickats in, vilket inte alltid har varit fallet. Möjligheten att hänvisa till tidigare ärenden har även inneburit mycket merarbete för myndigheten. Syftet med bestämmelsen när den infördes var att underlätta för såväl aktörer som för myndigheten, men i själva verket medförde hänvisningsmöjligheten istället betydande merarbete för myndigheten som inte gick att förutse.

De kostnader som kan uppkomma för berörda företag är administrativa kostnader för att begära att företrädarna för spelombuden inhämtar belastningsregister från utlandet. Därtill innebär borttagandet av möjligheten att hänvisa till ärenden där ett ombud redan blivit registrerat att fler handlingar måste skickas in till myndigheten. Som tidigare

redogjorts för torde förändringarna endast få påverkan i ett fåtal fall. Lotteriinspektionen bedömer att de föreslagna förändringarna i föreskrifterna inte innebär någon större påverkan på tidsåtgången för företagen och bedöms inte heller medföra några andra kostnader.

3.3 Konsekvenser för samhället och konsumenterna

Det är angeläget att spelsektorn, som en del av det svenska systemet mot penningtvätt och finansiering av terrorism, anpassar sina åtgärder till det EU-regelverk som Sverige har åtagit sig att följa. Förtroendet för den svenska spelmarknaden påverkas sannolikt negativt om dess tjänster kan utnyttjas för att tvätta pengar eller finansiera terrorism.

Som tidigare konstaterats innebär de föreslagna föreskrifterna endast mindre förändringar jämfört med vad som gäller idag. Den största skillnaden följer snarare av riksdagens beslut om att införa en licensmarknad, vilket innebär att fler aktörer hamnar under Lotteriinspektionens tillsyn och också omfattas av den svenska penningtvättslagen.

Lotteriinspektionen bedömer att det nya kravet på inhämtande av belastningsregister från utlandet enligt vad som redogjorts för under avsnitt 2.3.1 till viss del innebär en ökad kontroll av de personer som berörs. Den ökade kontrollen bör dock vägas mot syftet med lämplighetsprövningen som främst är att undvika att spelombud missbrukas av sina företrädare i kriminella syften¹⁰. Sammantaget torde denna ökade kontroll försvåra för sådana förfaranden, vilket innebär ett ökat samhälleligt skydd.

3.4 Konsekvenser för Lotteriinspektionen

Lotteriinspektionen är den myndighet som utövar tillsyn över hur aktörerna på den svenska spelmarknaden följer penningtvättsreglerna. Riksdagens beslut att anta en ny spellag och införa ett licenssystem kommer att medföra att Lotteriinspektionen får betydligt fler aktörer som omfattas av myndighetens penningtvättstillsyn jämfört med idag. Förslaget till nya föreskrifter bedöms dock endast innebära marginella skillnader jämfört med idag. Förslaget att ta bort möjligheten att hänvisa till

¹⁰ Europaparlamentets och rådets direktiv nr (EU) 2015/849 av den 20 maj 2015 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EG, skäl 51.

handlingar i ett ärende bedöms dock innebära en viss administrativ lättnad för Lotteriinspektionen.

3.5 Påverkan på konkurrensförhållanden för berörda företag och organisationer

Lotteriinspektionen konstaterar att de olika licensformerna skiljer sig mycket åt. Att jämföra dessa är därmed problematiskt ur ett konkurrensperspektiv. Lotteriinspektionen har tidigare, genom nu gällande föreskrifter, meddelat undantag från penningtvättslagen avseende vissa speltjänster. Utgångspunkten med förslaget till nya föreskrifter har varit att motsvarande undantag i allt väsentligt ska finnas kvar. Att vissa speltjänster undantas kan ge sken av att de licenshavare som tillhandahåller dessa speltjänster får en konkurrensfördel jämfört med de licenshavare som omfattas. Här kan dock konstateras att även om samtliga licenshavare agerar inom spelbranschen som sådan så är de olika speltjänsterna så olika till sin karaktär att de svårligen kan anses konkurrera med varandra. Mot denna bakgrund gör Lotteriinspektionen bedömningen att föreskrifterna inte påverkar konkurrensförhållandena för berörda licenshavare till någon beaktansvärd del.

3.6 Tidpunkt för ikraftträdandet och behov av speciella informationsinsatser

De nya föreskrifterna föreslås träda ikraft den 1 januari 2019 samtidigt som ikraftträdandet av den nya spellagen. Lotteriinspektionen anser att det är viktigt att föreskrifterna träder ikraft samtidigt som lagen eftersom nu gällande undantag från penningtvättslagen annars upphör att gälla. För det fall ikraftträdandedatum för de föreslagna föreskrifterna flyttas fram skulle detta därmed innebära att samtliga speltjänster omfattas av penningtvättslagen från den 1 januari, vilket alltså inte är avsikten. Vidare är det viktigt att de licenshavare som ska omfattas har tydliga regler att förhålla sig till.

Beträffande behovet av informationsinsatser gör Lotteriinspektionen bedömningen att behovet inte är lika stort som när nu gällande föreskrifter trädde ikraft. Myndigheten kommer dock att uppdatera informationen om penningtvättsregelverket och föreskrifterna på myndighetens webbsida. Utöver detta gör myndigheten bedömningen att några särskilda informationsinsatser inför ikraftträdandet inte behövs då ändringarna är relativt begränsade.

3.7 Påverkan på företagen i andra avseenden

Lotteriinspektionen gör bedömningen att förslaget till nya föreskrifter inte påverkar företagen i andra avseenden än de som framgår av själva föreskrifterna.

3.8 Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Lotteriinspektionen har, som framgått ovan, undantagit vissa speltjänster från penningtvättslagens tillämpningsområde. Av de undantag som föreslås kan konstateras att det framförallt är de små företagen med de mindre lotterierna som bedrivs på mer lokal eller regional nivå och som inte tillhandahåller sina speltjänster online som blir föremål för undantag. Likaså faller många mindre företag som tillhandahåller kasinospel som inte sker på kasino från penningtvättslagens tillämpningsområde. Dessa företag kommer således inte behöva uppfylla de krav som följer av nu föreslagna föreskrifter.